

A TELEPÜLÉSI ADÓK SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZETE, GYAKORLATA ÉS KIHÍVÁSAI: VAN-E JELENTŐSÉGE A TELEPÜLÉSI ADÓNAK KRÍZISHELYZETEKBE VAGY EGYÁLTALÁN?

BORSA DOMINIKA* , **HULKÓ GÁBOR**** , **KIRÁLY PÉTER BÁLINT***** ,
PARDAVI László****

* Egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék. E-mail: borsa@sze.hu

** Egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék. E-mail: hulko.gabor@ga.sze.hu

*** Egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék. E-mail: kiraly.peter.balint@sze.hu

**** Egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék. E-mail: pardavi@sze.hu

Absztrakt

Az önkormányzatok helyi adóbevételeinek struktúrájában a települési adók erősen korlátozott jelentőséggel bírnak. Jelen tanulmány keretein belül egy Győr-Moson-Sopron megyét érintő kutatás eredményei, illetve az önkormányzati gazdálkodás kilátásaira vonatkozó – ésszerű mérlegelés mellett levonható – közép- és hosszútávú következtetések kerülnek bemutatásra. A települési adóval mint helyi adótípussal kapcsolatban, annak 2016-os intézményesítésekor több pozitív elképzelés és elvárás fogalmazódott meg, elsősorban a nyílt listás megközelítésének vonatkozásában. Az adótípus gyakorlati alkalmazása, illetve a belőle származó bevételek költségvetési jelentősége azonban differenciáltabb képet mutat.

Kulcsszavak

helyi adó, települési adó, helyi önkormányzatok, önkormányzati költségvetés.

Abstract

Municipal taxes have a very limited importance in the local tax revenue structure of municipalities. The study presents the results of a research study on the county of Győr-Moson-Sopron and

the medium- and long-term conclusions on the prospects of local government finance, which can be drawn with reasonable consideration. Several positive ideas and expectations have been expressed about the municipal tax as a local tax type since its institutionalisation in 2016, especially regarding its open list approach. However, the practical application of this type of tax and the fiscal significance of the revenues it generates present a more differentiated picture.

Keywords

local tax, municipal tax, local governments, municipal budget.

1. Adómegosztás és fiskális decentralizáció

Az önkormányzatok létezéséhez, működéséhez szükség van megfelelő anyagi forrásokra és vagyoni elemekre, melyekből közfeladataik ellátása megvalósul. A szükséges forrásokat és e forrásokból finanszírozott kiadásokat rendszerezni, tervezni és ellenőrizni kell, mindez pedig egy összetett rendszert igényel. E rendszert a legtöbb jogforrás és szerző államháztartásnak nevezi, míg az angolszász jog- és gazdaságtudomány – némileg eltérő tartalma miatt – külön névvel, a „*public finance*” elnevezéssel jelöli, melynek fordítása gyakran szintén államháztartás vagy közpénzügyek. A *public finance* az államháztartást gazdasági szempontból is értékeli, így az államháztartás gazdasági szemléletben a közgazdaságtan azon ága, amely a kormányzati szervek bevételeivel, költségvetésével és a kiadásaival foglalkozik. Ebben a megközelítésben a kormányzat a köz, a közösség képviselőjeként látja el a pénzügyeket (Foldvary, 1998, 399–400).

A 2010-et megelőző évekre világossá vált, hogy a gazdasági és politikai környezet változásai miatt szükséges a közpénzügyi reform hazánkban is, mely eleinte egyedi törvénymódosítások, illetve új jogszabályok kibocsátása formájában valósult meg. Az Alaptörvény már külön fejezetben rendelkezik a költségvetésről, a nemzeti vagyonról és a közpénzekről, így ezek hatására még 2011-ben szükségessé vált egy új államháztartási törvény, a gazdasági stabilitásról és a nemzeti vagyonról szóló törvények megalkotása is. Az újabb meghatározás ebben a jogi struktúrában már azt hangsúlyozza, hogy az államháztartás egy komplex rendszer, mely nem csak gazdálkodási szempontból értelmezendő, hanem a hangsúly az állami feladatok ellátásáról, a szélesebb tartalommal bíró közfeladatok ellátására helyeződött át (Pardavi et al., 2021, 13).

A jelenleg hatályos Áht.¹ 3. §-a két, a központi és az önkormányzati alrendszert határozza meg. Az elsőbe az állam, a központi költségvetési szervek, a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestületek, és az ezen köztestületek által irányított köztestületi költségvetési szervek sorolhatóak. Továbbá a társadalombiztosítási alapok és az elkülönített állami pénzalapok is az államháztartás központi alrendszerébe tartozó elemek. A helyi önkormányzati alrendszert a helyi önkormányzat, a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzat, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény és a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerint létrehozott társulás, valamint a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény alapján létrejött területfejlesztési önkormányzati társulás, továbbá a térségi fejlesztési tanács, és a helyi önkormányzati alrendszer szervei által irányított költségvetési szervek alkotják. Ezen alrendszer különlegessége, hogy az ehhez kapcsolódó közigazgatási szervek működésében megjelenik az autonómia, önkormányzatiság. Ennek – magas szintű jogszabályi garanciákon túl, amelyek el-

¹ Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100195.tv>

sődlegesen formális oldalról biztosítják az „önkormányzatias” működés feltételeit – megfelelő pénzügyi és gazdálkodási szabadsággal kell párosulnia, amelynek hiányában a tényleges önkormányzati működés kiüresedhet. Az önkormányzatok költségvetési gazdálkodásának oldaláról szemlélve a pénzügyi és gazdálkodási szabadság fontos elemei a helyi adókból származó bevételek, mivel azok alapvető módon befolyásolhatják az önkormányzati működéshez kapcsolódó autonómia tényleges érvényesülését, megvalósulását.

A funkcionális megközelítés közgazdasági szempontból allokációs, stabilizációs és redistribúciós hármassal írható le Richard és Peggy Musgrave művei alapján. Richard Musgrave szerint ez három inkább különálló, bár egymással is összefüggő funkció, melyek különböző megoldásokat igényelnek (Musgrave, 1959, 6–8, 38–41). Az allokációs funkció a piac által valamely okból ki nem elégített közszükségletek állam általi ellátáshoz, megoldásához biztosít kiosztható forrásokat. Az államháztartás redistribúciós funkciója a források és jövedelem újraelosztásában valósul meg, felhasználva a jövedelemadóztatásban, a fogyasztáshoz kapcsolódó adókban és az állami támogatásokban rejlő lehetőségeket. Az államháztartás stabilizációs funkciója pedig az ország gazdaságnak javítását, növekedésének elősegítését, egyensúlyának megteremtését és megőrzését célozza, elsősorban a gazdaságpolitika és a fiskális politika eszközeivel. Az államháztartás helyi szintjére vonatkozó elméleteket Charles Tiebout (1956) és Wallace E. Oates (1968) alapozták meg. Tiebout többek között a közjavak gazdaságilag hatékony elemzésének szükségszerűségét fogalmazta meg; míg Oates az önkormányzat stabilizációs, redistribúciós és allokációs funkcióit vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a helyi tevékenységek biztosítása, a helyi közszükségletek ellátása az önkormányzatok feladatai közé tartoznak. Az újraelosztási programok különbözősége, vagy a közszükségletek eltérő szintű kielégítése a lakosság el-, illetve bevándorlásával járhat (Blankart & Borck, 2004, 443–444).

Abban az esetben, ha az államháztartás központi és önkormányzati alrendszere között megtörténik a feladatmegosztás, és ez a bevételeket előteremtő és a kiadásokat meghatározó hatalom megosztásával is jár, úgy fiskális föderalizmusról beszélhetünk. Ennek az önkormányzati költségvetési bevételekkel kapcsolatos következménye, hogy a fiskális föderalizmushoz vagy más néven decentralizációhoz hozzá tartozik az adóztatási jogok megosztása is. Ez a megosztás nem lehet korlátlan, vagy ha úgy tetszik abszolút, hiszen a korlátlanság súlyos adózási és egyéb rendszerbeli (pl. elvándorlási) zavarokat okozhatna az ország gazdaságában. Ezen korlátozottság jelenik meg a magyarországi helyi adók esetében is, melyre a központi törvény adta felhatalmazás, és az ezzel együtt járó korlátozás a jellemző, vagyis a helyi önkormányzatok, csak a Htv.² által meghatározott helyi adókat, illetve az ennek megfelelő települési adókat vezethetnek be.³

2. Települési adó szabályozási környezete

A Htv. 2015. január 1-jétől hatályos rendelkezései alapján a települési önkormányzat az illetékességi területén rendelettel olyan települési adót, települési adókat vezethet be, amelyet vagy amelyeket más törvény nem tilt.⁴ A helyi adók csoportjait és adónemeit a Htv. tételesen meg-

² A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000100.tv>

³ A fiskális föderalizmus fogalmának elemzését lásd részletesebben: Vígvári (2002, 163–170).

⁴ Ld. az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésének h) pontján alapuló, a 40. cikk szerinti sarkalatosági követelménynek megfelelő és a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló CXCV. törvény 29. § (1) bekezdésével összhangban érvényesülő Htv. 1. §-át és 1/A. §-át (Pardavi et al., 2021, 38–39).

határozza, így ezek lehetnek vagyoni típusú adók, melyek közé az építményadó és a telekadó tartozik, valamint kommunális jellegű adók, melyek körébe jelenleg csak a magánszemély kommunális adója, valamint az idegenforgalmi adó sorolható, és utoljára, de ebben az esetben biztosan nem utolsó sorban Htv. a helyi iparüzési adót határozza meg. A települési adók esetében viszont nem találhatunk ilyen típuskényszert. A Htv. 1/A. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat az illetékességi területén rendelettel olyan települési adót, települési adókat vezethet be, amelyeket más törvény nem tilt. Sőt a települési önkormányzat bármely adótárgyra megállapíthat települési adót, feltéve, hogy arra nem terjed ki törvényben már szabályozott közteher hatálya. A települési adónak nem lehet alanya állam, önkormányzat, szervezet, továbbá – e minőségére tekintettel – vállalkozó.⁵

A települési adóval kapcsolatos adóhatósági feladatokat az önkormányzati adóhatóság látja el, miközben a települési adóval kapcsolatos eljárási kérdésekben az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az önkormányzat települési adót önadózással megállapítandó adóként is bevezethet. Egyébként a települési adóval kapcsolatos eljárásrend a más helyi adóknak megfelelően alakul.⁶ Költségvetési oldalról a települési adóból származó bevétel az azt megállapító önkormányzat bevétele, amelyet fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használhat fel (Pardavi et al., 2021, 39–40).

A Htv. szabályai tehát az önkormányzatok számára a települési adók körére meglehetősen szabályozási önállóságot és szabadságot biztosítanak, legalábbis ami a szabályozási kérdéseket illeti. A települési adó nyílt listás elvet követő⁷ szabályozása alapvetően nem jellemző, vagy hagyományos megoldás a hazai jogi környezetben, bizonyos szempontból akár szabályozási kísérletnek is nevezhető. Ahhoz, hogy a települési adó állandó és tervezhető részét képezze az önkormányzati költségvetéseknek több szempontot szükséges figyelembe venni mind az önkormányzatok, mind az adóalanyok szempontjából. Tételezve azt, hogy az adó-megállapítás rendjének szabályai tisztázottak, e szempontok közé mindenekelőtt a szabályozás (mind a Htv., mind az önkormányzati rendeletek) egyértelműsége, valamint az adóalanyok szemszögéből az adó kiszámíthatósága és tervezhetősége tartozik. Kérdéses, hogy a települési adó kapcsán az érthetőség és kiszámíthatóság követelménye milyen mértékben érvényesül, ugyanis már a Htv. szövegezéséből adódóan is merülhetnek fel olyan körülmények, amelyek megnehezítik e két elvárás érvényesülését. Egyrészt, mivel az adótípus szabályozással adott nyíltsága szükségszerűen feltételezi – elsősorban a szabályozás „a települési önkormányzat települési adót bármely adótárgyra megállapíthat, feltéve, hogy arra nem terjed ki törvényben

⁵ A fővárosban az adómegállapítás joga az építményadó, a telekadó, a magánszemély kommunális adója és az idegenforgalmi adó esetében a kerületi önkormányzatot, a helyi iparüzési adóra vonatkozóan pedig a fővárosi önkormányzatot illeti, illetve a fővárosi önkormányzat a kerületi önkormányzatot egyébként illető adókat is bevezethet, ha ehhez évente az adóévet megelőzően az érintett kerületi önkormányzat képviselőtestülete előzetes beleegyezését adja, valamint a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a kerületi önkormányzat által bevezethető adó bevezetésére a fővárosi önkormányzat jogosult (Pardavi et al., 2021, 39).

⁶ Egyebekben a Htv. a települési adóra kizárólag a Htv. 1. § (1) bekezdését, a 42/B. §-t és a 43. § (3) bekezdését rendeli alkalmazni. A 42/B. § (1) bekezdése a Magyar Államkincstár (kincstár) javára teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettséget szabályozza, míg a 43. § (3) bekezdése az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott eljárási kérdések adórendeletbe foglalására ad felhatalmazást (Pardavi et al., 2021, 40). Bővebben lásd pl. Halász (2021, 69–72, 111–180); Szilovics (2016, 46–75); Váczi (2011).

⁷ Ehhez bővebben lásd pl. Kecő (2020).

szabályozott közteher hatálya”⁸ fordulat vonatkozásában – hogy az önkormányzati jogalkotó legalább áttekintő jelleggel, ám rendszerszerű ismeretekkel rendelkezik a hazai jogban szabályozott köztehrekről. Másrészt, egy rendszerszerűen jól működő, jelentős bevételi mutatókkal bíró adótípus alapfogalmi rendszerét (adóalany, adótárgy, adómérték stb.) pontosan és egyértelműen kell lefektetni, s amennyiben ez az önkormányzatok szabad mérlegelésére van bízva, nagy eltérések lehetnek az egyes önkormányzatok szabályozásának minősége között. Harmadrészt a nyílt típusú adórendszerekkel a rendszerváltó országok szabályozásaiban nincs túl sok tapasztalat – pontosabban jellemzően nincs tapasztalat – s a nyugat európai országok esetében sem ez a jellemző adótípus,⁹ ami szintén figyelmeztető jelzés lehet.

A helyi adók és települési adók kölcsönös viszonyában Bordás Péter (2015) a helyi adókat két altípusba sorolta. Megkülönböztette egyrészt a *klasszikus helyi adókat* (ide sorolta a telekadót, az építményadót, a magánszemélyek kommunális adóját, az idegenforgalmi adót és a helyi iparüzési adót), másrészt az *atipikus helyi adókat* (ide sorolta a települési adók között megállapított adókat, vagy például az ebrendészeti hozzájárulást is). A klasszikus helyi adók a Htv.-ben taxatív felsorolásra kerültek (melyek a tulajdonképpen adótárgyakat determinálják is), az adó alanya és az adómérték maximuma (adómaximum) is rögzített, legfeljebb a kedvezmények, mentességek körében élhetnek az egyediesítés eszközével a helyi önkormányzatok. E módszert a szakirodalomban zárt listás helyiadó-megállapítási rendszernek nevezik (Kecső, 2013, 11–12), ami utal arra, hogy az önkormányzatok adókivetési autonómiája lényegében csak az egyes adók bevezetéséről vagy épp be nem vezetéséről szóló döntésre terjed ki.

Ezzel szemben a települési adóknál sem konkrét adóalany, sem konkrét adótárgy, sem adómérték-maximum nincs meghatározva. Természetesen a jogszabályi háttér, így a kettős adóztatás elkerülését biztosító szabály – miszerint települési adóként csak olyan adó vethető ki, melyet más jogszabály nem tilt, és amely adótárgyra nem terjed ki törvényben szabályozott közteher hatálya – miatt a lehetőségek igencsak korlátozottak, tekintettel arra, hogy a legtöbb lehetséges jövedelemre, vagyoni már vonatkozik helyi vagy központi fizetési kötelezettség. Emellett érvényesülnie kell annak a törvényi korlátnak is, hogy a települési adónak nem lehet alanya állam, önkormányzat, szervezet, továbbá – e minőségére tekintettel – vállalkozó.¹⁰

Különbség van a két fenti kategória között az adó-megállapítási módok lehetőségei tekintetében is. Míg a klasszikus helyi adókat illetően a Htv. meghatározza, hogy milyen módon kell megállapítani az adott adót, addig a települési adó esetében ez nincs meghatározva. Utóbbi esetében a törvény annyit rögzít, hogy az önkormányzat települési adót önadózással megállapítandó adóként is bevezethet¹¹, amiből az a következtetés vonható le, hogy az adómegállapítási módokról való döntés az azt bevezető önkormányzat döntési kompetenciájába került, és – a költséghatékonysági szempontok mérlegelése alapján – dönthet akár a kivetéssel, akár az önadózással történő adómegállapítási mód között (Pardavi et al., 2021, 36).

Eltérés állapítható meg az adókból származó bevételek kötött azok szabad felhasználhatósága tekintetében is. A klasszikus helyi adóknál alapvetően szabadon használhatják fel az önkormányzatok a befolyt összegeket, annyi kiegészítéssel, hogy a helyi iparüzési adó tekintetében részben kötötté vált a felhasználás 2015. január 1-jétől (Bordás, 2015, 7), illetve 2021.

⁸ Htv. 1/A. § (1) bekezdés.

⁹ Ehhez lásd pl. Radvan et al. (2021).

¹⁰ Htv. 1/A. § (1) bekezdés, valamint Pardavi et al. (2021, 36).

¹¹ Htv. 1/A. § (4) bekezdés.

január 1-jei hatállyal további pontosítást is tartalmaz a törvény.¹² Ezzel szemben a települési adókból befolyó bevétel egésze csak és kizárólag kötötten használható fel, méghozzá a Htv. 1/A. § (5) bekezdése értelmében fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására. Vagyis utóbbinál már az adó bevezetésekor egyértelműen tudni lehet, hogy mire kell költeni a bevételeket, ami azt eredményezheti, hogy az alapjául szolgáló helyi érdek eltűnik, és a bevétel tulajdonképpen a központi támogatási rendszer egyik elemévé válik. Ezáltal a motiváció csupán abban rejlik, hogy a települések előteremtsék az állam által előírt kötelező feladatok pénzügyi forrását. Egy szabad felhasználású települési adó sokkal nagyobb motivációt jelentene a helyi pénzügyi önállóság növeléséhez (Bordás, 2015, 7).

További különbség tehető a klasszikus helyi adó és a települési adó között az adott adó eljárási szabályai alapján. Megállapítható, hogy amíg a klasszikus helyi adókra vonatkozó szabályokat a Htv., valamint az adózás rendjéről szóló törvény elég részletesen állapítja meg, addig a települési adók esetében a Htv. mindösszesen néhány rendelkezését írja elő kötelezően alkalmazni. Nevezetesen, a Htv. 1. § (2) bekezdése szerint, az e § alapján megállapított települési adóra kizárólag a Htv. 1. § (1) bekezdését, a 42/B. §-t (a kincstárnak történő adatszolgáltatásról¹³) és a 43. § (3) bekezdését kell alkalmazni. A továbbiakban a Htv. 1. § (3) bekezdése kimondja még azt is, hogy a települési adóval kapcsolatos adóhatósági feladatokat az önkormányzati adóhatóság látja el. Ez utóbbi rendelkezés pontosítása található – az önkormányzati adóügyben eljáró adóhatóság hatásköre és illetékessége kapcsán – a Htv. 9. §-ában, melynek (1) bekezdése rögzíti, hogy helyi adóügyben, települési adóügyben – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével¹⁴ – annak az önkormányzatnak az adóhatósága jár el első fokon, amelyik a helyi adót, települési adót bevezette. A Htv. és az adózás rendjéről szóló törvény viszonyával kapcsolatban, a települési adót illetően, a Htv. 1. § (4) bekezdése azt tartalmazza, hogy a települési adóval kapcsolatos eljárási kérdésekben az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az önkormányzat települési adót önadózással megállapítandó adóként is bevezethet. Emellett ebbe a viszonyulásba sorolandó a fentebb hivatkozott 43. § (3) bekezdés, miszerint az

¹² Htv. 36/A. § A települési önkormányzat által megállapított helyi iparüzési adóból származó bevétel elsőként – a fővárosi önkormányzat esetén külön törvényben meghatározottak szerint – a helyi közösségi közlekedési feladat ellátására, a helyi közösségi közlekedési feladat ellátásához szükséges összegben felüli bevétel különösen a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használható fel. A települési önkormányzat által megállapított helyi iparüzési adóból származó bevétel az önkormányzati hivatal állományában foglalkoztatottak személyi juttatásai és az ahhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó finanszírozására nem fordítható.

¹³ A kézirat zárásakor hatályos normaszöveg: 42/B. § (1) A jegyző, főjegyző az önkormányzati adórendelet, valamint annak módosítása hatálybalépését megelőző hónap ötödik napjáig – a kincstár elektronikus rendszerén keresztül – adatot szolgáltat a kincstár számára: a) a helyi adónem, a települési adónem bevezetésének napjáról, b) az önkormányzat által megállapított adóalap, adómérték, adókedvezmény, adómentesség szövegéről, c) a b) pontban említett rendelkezések hatálybalépésének napjáról, d) az önkormányzat honlapjának címéről, valamint legalább egy adóügyi információs telefonszámról, elektronikus levélcímről, hivatali kapu azonosítóról, és az adóhatóság levelezési címéről (a továbbiakban együtt: elérhetőségi információk), e) a helyi adónem, a települési adónem pénzforgalmi jelzőszámáról, f) határozott időszakra megállapított adómérték, adómentesség, adókedvezmény esetén a határozott időszak lejártának időpontjáról.

¹⁴ Azaz, hogy a megyei önkormányzat képviselő-testülete által megállapított adóval kapcsolatos adóhatósági feladatokat az állami adóhatóság látja el.

önkormányzat az adóval kapcsolatban rendeletet alkothat az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott eljárási kérdésben (Bordás, 2015, 7; Pardavi et al., 2021, 37).

A koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzettel kapcsolatos újabb szabályozás 2022. január 1-jei hatállyal került bevezetésre Magyarországon. A Htv. 51/P. §-a a következőket írja elő: (1) A 2022. évben végződő adóévben a helyi adó és a települési adó mértéke nem lehet magasabb, mint ugyanazon helyi adónak, települési adónak a 2020. december 2-án hatályos és alkalmazandó önkormányzati adórendeletben megállapított adómértéke. (2) Az önkormányzatnak a 2020. december 2-án hatályos adórendelete szerinti adómentességet, adókedvezményt a 2022. évben végződő adóévben is fenn kell tartania. (3) A települési önkormányzat a 2022. évre új helyi adót, új települési adót nem jogosult bevezetni.

3. Gyakorlati tapasztalatok, statisztikák

A települési adókkal kapcsolatos szabályozási kérdéseken túl a kutatás kiterjedt – elsősorban Győr-Moson-Sopron megyére vonatkozóan, de egyes viszonylatokban országos szinten is – a települési adókkal összefüggő gyakorlati tapasztalatokra, statisztikai adatok figyelembevételével. A vizsgálat alapjául mindenekelőtt az Állami Számvevőszék és a Központi Statisztikai Hivatal által készített dokumentumok, elemzések szolgáltak, ugyanakkor a vizsgálat tárgyát képezték a Győr-Moson-Sopron megyében elfogadott és kihirdetett települési adórendeletek is.

Az ÁSZ 2021. évi elemzése szerint megállapítható, hogy a 2019. év folyamán a települési önkormányzatok 99,3%-a vezetett be valamilyen helyi adót, csupán 22 település nem élt ezzel a lehetőséggel (ÁSZ, 2021, 10), és az önkormányzatok költségvetési bevételeinek közel egyharmada származott helyi adókból (ÁSZ, 2021, 5). A helyi adókon belül a legnagyobb jelentőséggel a helyi iparüzési adó bírt, amelynek bevezetésével a települési önkormányzatok 91,2%-a élt (ÁSZ, 2021, 12). A helyi iparüzési adó a helyi önkormányzatok összes adóbevételeinek 78,3%-át tette ki 2019-ben (ÁSZ, 2021, 12), igaz, az összes iparüzési adóbevétele 90%-a az önkormányzatok mindössze 8,5%-ától, elsősorban a fővárosból és kerületeiből, valamint a megyei jogú városokból származott (ÁSZ, 2021, 5). Telekadót az önkormányzatok 16,2%-a, építményadót pedig az önkormányzatok közel egyharmada, elsősorban a nagyobb önkormányzatok vezettek be (ÁSZ, 2021, 11). A magánszemélyek kommunális adója a kisebb önkormányzatok körében volt népszerű, a települések közel háromnegyede vezetett be ilyet. Idegenforgalmi adó bevezetése mellett a települések negyede, elsősorban a turisztikai szempontból népszerűbb települések döntöttek (ÁSZ, 2021, 21).

A KSH által készített országos kimutatás alapján – amint az az alábbi táblázatban összefoglalásra került – az önkormányzatok bevételeinek csak rendkívül kis hányadát teszik ki a települési adók.

Adónév 2017. év		Az adóból befolyó összeg (folyóáron, millió forint)				
		2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Helyi adók	Építményadó	123 130	126 277	127 594	130 529	137 766
	Telekadó	24 018	23 165	24 095	26 168	28 324
	Magánszemélyek kommunális adója	14 765	14 621	14 566	14 770	15 047
	Idegenforgalmi adó	13 602	14 863	16 249	3 953	6 815
	Helyi iparüzési adó	638 731	711 276	788 308	729 000	754 982
	Helyi adók összesen	814 246	890 202	970 812	904 420	942 934
Települési adók	Jövedelmi típusú települési adó	6	0	0	0	3
	Vagyoni típusú települési adó	273	281	224	178	218
	Egyéb típusú települési adó	816	534	453	443	474
	Települési adók összesen	1095	815	677	621	695

1. táblázat: A helyi adókból és települési adókból befolyó bevételek a helyi önkormányzatoknál Magyarországon, (2017–2021)¹⁵

Megfigyelhető, hogy a bevezetését követő évben duplájára emelkedett az önkormányzatok települési adókból származó bevétele, majd csökkenés tapasztalható. Ezek a számadatok azt mutatják, hogy az önkormányzatok inkább más bevételi források után néztek a települési adók alkalmazása helyett.

Részletesebb vizsgálat és osztályozás után megfigyelhető, hogy *vagyoni típusú települési adókból* az elmúlt öt évben átlagosan 234,8 millió forint bevétele volt az önkormányzatoknak, miközben a 2020-as év kivételével lényegében stabilan 220 millió forint fölött volt, azonban inkább visszaesést mutat az elmúlt három évben. Ebben a vonatkozásban érdemes megemlíteni, hogy e típusú települési adók a bevezetésüktől fogva hasonló képet mutatnak: bár a 2015-ös évet követően (217 millió forint) emelkedés tapasztalható 2016, 2017 és a 2018-as években (269, 273, illetve 281 millió), 2019-től ezek a bevételek visszaesést mutatnak. *Jövedelmi típusú* települési adókból az elmúlt öt évben csupán 9 millió forint bevételt realizáltak az önkormányzatok, amelyből ráadásul a 2021-es csupán becsült adat. Ez az összeg az önkormányzati alrendszer vonatkozásában elhanyagolható. Végezetül pedig ún. *egyéb típusú települési adókból* (ez főként vagyongészletre kivetett tőkeadót, valamint egyéb vagyonadókat jelent) úgy tűnik, hogy egy 450 millió forint körüli bevételi összegre állt be a rendszer. A 2015-ös bevezetési évben ezen adókból 227 millió forintja származott az önkormányzatoknak, amely 2017-re 816 millió forintra emelkedett, majd 2019-re 453 millió forintra esett vissza, s azóta is ezt a szintet tartja. Ahogyan az adatokból is látszik, az önkormányzatok a jövedelmi típusú települési adók koncepcióját gyakorlatilag elvetették, és inkább vagyoni típusú települési adókat vezettek be; viszont a települési adókból származó bevételek összességében egy rövid emelkedő periódust követően csökkenni kezdtek, majd úgy tűnik, egy relatíve stabil szintre álltak be az elmúlt három évben (KSH, 2022b). Ennek oka egyebek mellett a járványhelyzettel kapcsolatos szabályozásban keresendő, különös tekintettel a 2020. december 2-án hatályba lépett, a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendeletről. E szerint a 2021-es adóévben a helyi adók és a települési adó mértéke nem volt megemlíthető. Ezen túl az önkormányzatnak az adórendelete szerinti adómentességet, adókedvezményt továbbra is biztosítania kellett, és a

¹⁵ Saját szerkesztés a KSH (2022b) adatai alapján. 2021-re csupán előzetes adatok álltak rendelkezésre a kézirat zárásakor.

települési önkormányzat 2021. évre új helyi adót, új települési adót nem volt jogosult bevezetni (ez később a 2022-es adóévre is kiterjesztésre került) (Bordás, 2021). Ez pedig a bevételek stagnálását hozta magával.

Az KSH statisztikái szerint (KSH, 2022a) 2022. január elején Magyarország 3178 településből (ideértve a fővárost és kerületeit is) összesen 96 településen, illetve kerületben alkalmaztak települési adókat az önkormányzatok. Ez a magyarországi települések 3,02%-át jelentette, mely 3%-os arány lényegében azóta sem változott jelentősen napjainkig:¹⁶ 2019-ben 104 település, 2020-ban 108 település, 2021-ben pedig 101 település (Bordás, 2021). Ezen felül 2021-re a növekedés megtorpant, mivel 2022-re 22 új önkormányzat élt volna ezzel a lehetőséggel, de a járványhelyzet okozta új szabályozás miatt hatályon kívül kellett helyezni az új települési adót megállapító helyi rendeleteket (Bordás, 2021).

4. Következtetések, tendenciák

A települési adók jelentőségét vizsgálva első körben a helyi adóbevételek (azaz helyi adók és települési adók együtt) között elfoglalt helyük lehet szempont, amely alapján megállapítható, hogy az elmúlt öt évben a települési adók aránya a többi helyi adóból származó bevételnek csupán egy nem túlzottan jelentős részét tette ki¹⁷ – a helyi és települési adókból származó összbevételhez képest a települési adók az elmúlt öt évben átlagosan 0,09%-os arányt képviselnek. Maga ez az arányszám azonban annyiban megtévesztő lehet, hogy a bevételi statisztikai adatok összesítő jellegűek, azaz Magyarország összes településének helyi adóbevételeit arányosítja lényegében 100 önkormányzat települési adóbevételeihez. Ha a települési adóból származó bevételeket ezekre az önkormányzatokra vetítjük rá csupán, úgy a települési adóból származó bevételek kedvezőbb képet mutatnak, főleg, hogy a kutatás (Pardavi et al., 2021) keretében, illetve ahogy erre más szerzők – például Bordás (2021) – is rámutatnak, a települési adó leginkább a kisebb lélekszámú önkormányzatoknál alkalmazott. Így az egyes önkormányzatok számára ez egyedi esetekben jelenthet számottevő bevételeket, pénzügyi forrásokat.

A helyzetet azonban két dolog árnyalja. Egyrészt a települési adó felhasználása relatíve kötött, ugyanis az adóból származó bevétel fejlesztési célra valamint a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használható fel. Ez a kötöttség azért tekinthető relatívnak, mivel a „fejlesztési célok” fogalma kiterjesztően értelmezhető, azaz nagyon tág lehet azon célok megállapítása, amely a „fejlesztés” fogalma alá rendelhető. Ugyanakkor azonban e bevételek így nem írhatóak az önkormányzat mindennapi működési és üzemeltetési költségeinek (pl. irodaszerbeszerzés, energiaszámlák, bérköltség) terhére. Legalábbis közvetlenül nem, azonban más önkormányzati bevételeket szabadíthat fel, azaz végeredményében mégis jelent egyfajta könnyítést az önkormányzati gazdálkodásban. A települési adóval kapcsolatos második korlátozás az, hogy alanya nem lehet „vállalkozó”. Ez a megkötés rendszerszintű megközelítésben indokolható és ésszerű, hisz az iparüzési adóval érintett adóalanyok csupán a „vállalkozók” lehetnek, ugyanakkor a kis önkormányzatok eseté-

¹⁶ Ehhez képest a helyi adók közül 2018-ban 910 településen alkalmaztak építményadót, 513 településen telekadót, 2304 településen magánszemélyek kommunális adóját, 859 településen idegenforgalmi adót, 2852 településen pedig helyi iparüzési adót. Ez a magyarországi települések 28,63%-át jelenti az építményadó, 16,1%-át a telekadó, 72,5%-át a magánszemélyek kommunális adója, 27,03%-át az idegenforgalmi adó, míg 89,74%-át a helyi iparüzési adó esetén.

¹⁷ Ehhez lásd még: Hulkó & Pardavi (2022, 48).

ben a helyi iparüzési adóból származó bevételek gyakran jóval alacsonyabbak arányúak, azaz a települési adó költségvetési korrekciós (kompenzációs) jellege nagyobb szerephez juthatna, ha annak alanyai közé a vállalkozók is besorolhatóak lennének. Főleg úgy, hogy a települési adók nagyon gyakran quasi-vagyonadóként jelennek meg, s ilyenformán a vállalkozói vagyonelemek is besorolhatóak lehetnének az adótárgyak közé. Ez az elgondolás azonban egy nagyobb, rendszerszintű beavatkozást igényelne a fennálló rendszerbe, ezáltal túlmutat e tanulmány és a kutatás keretein, s jelenleg inkább gondolatébresztőként fogható fel. A tényen azonban nem változtat: a települési adó alanyai kizárólag magánszemélyek lehetnek.

Általánosságában kijelenthető, hogy a kutatásban vizsgált esetekben a települési adó tárgya jellemzően valamilyen vagyontárgy, azaz a települési adó ilyen szempontból értelmezhető vagyoni adóként is. Ezt támasztják alá egyébként más szerzők megállapításai¹⁸ is. Eltekintve a vagyoni típusú adók piacgazdaságban betöltött helyének Seligman-féle kritikájától,¹⁹ kijelenthető, hogy a települési adó alanyainak adóereje általában kisebb, mint a többi helyi adó alanyáé. Ennek oka egyrészt a már említett vállalkozói alanyok kizárása a rendszerből, valamint hogy a magánszemélyek tulajdonlása statikus elem az adórendszerekben: önmagában egy ingatlan vagy más vagyonelem birtoklása nem jelenti automatikusan azt, hogy az adóalany ebből eredően, ennek okán állandó jövedelemmel, bevétellel rendelkezik. Így az adótehernek is szükségszerűen alacsonynak kell lennie, ellenkező esetben konfiskációs jellegűvé válhat az adott vagyonadó.

A helyi adóbevételek összesített adatai alapján látható, hogy a települési adók az utóbbi három évben egy stabilnak nevezhető 450 millió forintnyi összegre álltak be. Bár első pillantásra ez tűnhet úgy, hogy ez jelenti a rendszer állandósult átlagát, azonban ez a tény a fellebb említett koronavírussal, illetve más krízishelyzetekkel kapcsolatos korlátozó kormányzati intézkedéseknek köszönhető, egyszerűbben a helyi adók emelésének és új helyi adók bevezetésének korlátja. Erre a körülményre más kutatói vélemények is rámutatnak.²⁰

A gyakorlati szempontokon túl, elméleti megközelítésben továbbra is vizsgálatot érdemel a települési adó nyílt listás rendszerének kérdése. Ennek oka elsősorban az, hogy az európai, s ezen belül különösen a volt rendszerváltó országok jogrendjeiben nem ez a helyi adók szabályozási rendszereinek jellemző megoldása.²¹ A nyílt listás rendszerek alkalmazásának több kérdéses tényezője merülhet fel az egyes jogrendekben, azonban az elérhető tudományos vélemények alapján kijelenthető, hogy a rendszerváltó országok önkormányzati rendszereiben nincs hagyománya, s ezáltal jogalkalmazási gyakorlata, s tapasztalatai sem.

Az önkormányzati alrendszer az elkövetkező években jelentős költségvetési-pénzügyi kihívások elé néz az emelkedő energiaárak, inflációs és egyéb hatások kapcsán, amelyet a 2022

¹⁸ Lásd pl.: „Ahogyan a központi szinten már szabályozott közterhek széles köre is tovább szűkíti a nyílt listás adómegállapítás lehetőségét. Így lényegében a már említett termőföld adóztatása vált a »legsikeresebbnek« mondható megoldásnak az ismertett korlátok között.” (Bordás, 2021)

¹⁹ Azaz, hogy a vagyonadó nem egyeztethető össze a fejlett kapitalizmusban uralkodó viszonyokkal (Kecső, 2015).

²⁰ „A koronavírus-járvány miatt 2020-ban és 2021-ben hozott intézkedések pedig végképp megszakították a települési adó lehetőségének esetleges kiaknázását.” (Bordás, 2021).

²¹ Ehhez lásd pl. Kecső & Tombor (2020); Kecső (2015, 54); Hulkó (2021); Koziel (2016); Popławski (2012); Popławski (2015); Prievozníková & Vojníková (2014); Prievozníková & Vojníková (2015); Radvan (2016); Radvan (2019); Radvan & Kranecová (2021); Fehér & Hulkó (2021); Costaş (2021); Zunic & Bogovac (2021); Románová et al. (2019).

februárjában kirobbant ukrajnai fegyveres konfliktus hatásai tovább fokozhatnak. E krízishelyzetben az önkormányzatok költségvetési gazdálkodásának terhei, korlátai jelentősen megnőnek, s ezzel együtt tényleges cselekvési szabadságuk, valós működési autonómiájuk²² arányosan csökkenni fog. Félő, hogy a jelenlegi helyzetben sem a helyi adók általában, sem pedig a települési adó nem tud majd olyan alternatívát biztosítani az magyar önkormányzatok számára, amely ez ilyen hatásokat érdemben ellensúlyozni tudja.

Hivatkozások

- Állami Számvevőszék (ÁSZ). (2021). *Elemzés. A helyi önkormányzatok adóztatási tevékenysége*. Online: <http://bit.ly/3U72v2r>
- Bencsik, A. (2017). A helyi önkormányzatok (pénzügyi) autonómiájáról. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 5(1), 56–69. Online: <https://bit.ly/3Urxarm>
- Blankart, C. B. & Borck, R. (2004). Local Public Finance. In J. G. Backhaus, & R. E. Wagner (Eds.), *Handbook of Public Finance* (pp. 441–479). Kluwer Academic Publishers.
- Bordás, P. (2015). A települési adó rendszertani és gyakorlati kérdései. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 3(3), 4–12. Online: <http://bit.ly/3APVRXF>
- Bordás, P. (2021). *A települési adó kivetésének korlátai a Kúria joggyakorlatának fényében*. Kúria. Online: <http://bit.ly/3VxyH0h>
- Costaş, C. F. (2021). Real Estate Taxation in Romania. In M. Radvan, R. Franzsen, W. J. McCluskey, & P. Frances (Eds.), *Real Property Taxes and Property Markets in CEE Countries and Central Asia* (pp. 267–299). Lex Localis – Institute for Local Self-Government Maribor. <https://doi.org/10.4335/2021.6>
- Ercsey, Zs., & Bencsik, A. (2020). A helyi önkormányzatok pénzügyi autonómiájának átalakulása. *Glossa Iuridica*, 7(1–2), 225–237.
- Fehér, J., & Hulkó, G. (2021). Hungary. In M. Radvan, R. Franzsen, W. J. McCluskey, & P. Frances (Eds.), *Real Property Taxes and Property Markets in CEE Countries and Central Asia* (pp. 143–177). Lex Localis – Institute for Local Self-Government Maribor. <https://doi.org/10.4335/2021.6>
- Foldvary, F. E. (1998). Municipal Public Finance. In F. Thompson, & M. T. Green (Eds.), *Handbook of Public Finance* (pp. 397–446). CRC Press. <https://doi.org/10.4324/9781482269925-11>
- Halász, Zs. (Szerk.). (2021). *Adótan és adóeljárás*. Wolters Kluwer.
- Hulkó, G. (2021). A V4-országok helyi önkormányzati rendszerének összehasonlító elemzése. In Farkasné Gasparics E. (Szerk.), *A helyi önkormányzatok nemzetközi környezete* (pp. 239–279). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Hulkó, G., & Pardavi, L. (2022). Practical Experience and the Significance of the Settlement Tax in Hungary. *Annual Center Review*, 2021–2022, no. 14–15, 43–49. <https://doi.org/10.15290/acr.2021-2022.14-15.06>
- Kecső, G. (2013). A helyi önkormányzatok gazdálkodásának egyes kérdései nemzetközi tekintésben. *Új Magyar Közigazgatás*, 6(1), 8–15.
- Kecső, G. (2015). A helyi adók jellemzői és a működtetett helyi adók négy külföldi jogrendszerben. *Acta Humana*, 3(2), 41–80. Online: http://real.mtak.hu/122345/1/AH_2015_2_Kecso_Gabor.pdf

²² Ehhez lásd még: Bencsik (2017); Ercsey & Bencsik (2020).

- Kecső, G. (2020). A települési adó a magyar helyi adórendszerben. In Kecső G., & Tombor Cs. (Szerk.), *A helyi adók szabályozása és joggyakorlata Magyarországon külföldi kitekintéssel – különös figyelemmel az iparűzési adóra és a helyi vagyonadók arányosságára* (pp. 71–93). Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Kecső, G., & Tombor, Cs. (2020). *A helyi adók szabályozása és joggyakorlata Magyarországon külföldi kitekintéssel – különös figyelemmel az iparűzési adóra és a helyi vagyonadók arányosságára*. Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Kozieł, M. (2016). Financing of Tasks of Local Self-Government Units in Czech Republic. In J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchiewicz, & T. Sowiński (Eds.), *Finansowanie samorządu terytorialnego i jego zadań a Europejska Karta Samorządu Lokalnego [Local Government Financing and European Charter of Local Self-Government]* (pp. 165–172). CeDeWu.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH). (2022a). Összefoglaló táblák (STADAT) 8.1.2.5. *A települési önkormányzatok főbb adatai, 2022. január 1.* https://www.ksh.hu/stadat_files/fo/fo/fo10010.html
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH). (2022b). Összefoglaló táblák (STADAT) 21.1.1.28. *Nemzeti adólista – az adók és társadalombiztosítási hozzájárulások nemzeti osztályozásának teljes részletezése – Helyi önkormányzat [folyó áron, millió forint]*. https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0028.html
- Musgrave, R. (1959). *The Theory of Public Finance*. McGraw Hill.
- Oates, W. E. (1968). The Theory of Public Finance in a Federal System. *The Canadian Journal of Economics*, 1(1), 37–54. <https://doi.org/10.2307/133460>
- Pardavi, L., Borsa, D., Király, P. B., & Hulkó, G. (2021). *A települési adók elmélete és gyakorlata különös tekintettel Győr-Moson-Sopron Megyére*. Universitas-Győr Nonprofit Kft.
- Popławski, M. (2012). Uchwały podatkowe gmin - wybrane problemy. In P. Pietrasz, K. Gawrońska, D. Kościuk, J. Kulikowska-Kulesza, M. & Perkowska (Eds.), *Funkcjonowanie samorządu gminnego w Polsce* (pp. 133–150). Oficyna Wydawnicza Aspra.
- Popławski, M. (2015). Current law-making problems at the municipality-level in the field of tax law in Poland. In W. Nykiel, & M. Sęk (Eds.), *Tax legislation: standards, trends and challenges* (pp. 144–154). Wolters Kluwer.
- Prievozníková, K. & Vojníková, I. (2014). Východiská a prognózy miestnych daní. In A. Feranecová (Ed.), *Recenzovaný zborník vedeckých prác. „Financie, účtovníctvo, dane 2014 so zameraním na súčasné problémy II.”* (pp. 58–63). Ekonomická univerzita v Bratislave, Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach.
- Prievozníková, K., & Vojníková, I. (2015). Autonómia vs. svojvôľa správcu dane pri stanovení sadzieb dane z nehnuteľnosti. In P. Mrkývka, I. Pařízková, & J. Valdhans (Eds.), *DNY PRÁVA 2014 – DAYS OF LAW 2014, část 8: zneužití práva a svévole při veřejné finanční činnosti* (pp. 359–374). Masarykova Univerzita. <https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1456>
- Radvan, M. (2016). Taxes on Communal Waste in the Czech Republic, Poland and Slovakia. *Lex Localis – Journal of Local Self-Government*, 14(3), 511–520. [https://doi.org/10.4335/14.3.511-520\(2016\)](https://doi.org/10.4335/14.3.511-520(2016))
- Radvan, M. (2019). Municipal charges on communal waste: do they compete with the immovable property tax?. *Journal of Financial Management of Property and Construction*, 24(2), 148–165. <https://doi.org/10.1108/jfmpe-02-2018-0007>
- Radvan, M., & Kranecová, J. (2021). Is Ad valorem Property Taxation a Solution for the Czech Republic. In M. Radvan, R. Franzsen, W. J. McCluskey, & F. Plimmer (Eds.), *Real Property Taxes and Property Markets in CEE Countries and Central Asia* (pp. 47–80). Lex Localis – Institute for Local Self-Government Maribor. <https://doi.org/10.4335/2021.6>

- Radvan, M., Franzsen, R., McCluskey, W. J., & Plimmer, F. (2021). *Real Property Taxes and Property Markets in CEE Countries and Central Asia*. Lex Localis – Institute for Local Self-Government Maribor. <https://doi.org/10.4335/2021.6>
- Románová, A., Radvan, M., & Schweigl, J. (2019). Constitutional Aspects of Local Taxes in the Slovak Republic and in the Czech Republic. *Lex Localis – Journal of Local Self-Government*, 17(3), 591–616. [https://doi.org/10.4335/17.3.591-616\(2019\)](https://doi.org/10.4335/17.3.591-616(2019))
- Szilovics, Cs. (2016). *Adójogi ismeretek*. Pécsi Tudományegyetem.
- Tiebout, C. M. (1956). A Pure Theory of Local Expenditures. *Journal of Political Economy*, 64(5), 416–424. <https://doi.org/10.1086/257839>
- Váczi, P. (2011). A jó közigazgatási eljárás összetevői. *Új magyar közigazgatás*, 4(11), 9–22.
- Vigvári, A. (2002). *Közpénzügyek, önkormányzati pénzügyek*. KJK-KERSZÖV.
- Zunic Kovacevic, N., & Bogovac, J. (2021). New Real Estate Tax in Croatia. In M. Radvan, R. Franzsen, W. J. McCluskey, & F. Plimmer (Eds.), *Real Property Taxes and Property Markets in CEE Countries and Central Asia* (pp. 375–403). Lex Localis – Institute for Local Self-Government Maribor. <https://doi.org/10.4335/2021.6>

Jogi források

Alaptörvény

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény.

Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény.

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény.